

וכמה גדולה הברכה הזאת בענינה וכמה מתוקנות מלותיה למי שהוא מסתכל בהן בעין האמת, שהקדים תחלה בחכמה וחותם ברופא כל בשר ומפליא לעשות. למד על פליאות מה שברא בחיים מהכחות הדוחים והמחזיקים, וכלל כל החיים באמרו כל בשר. הכוזרי מאמר שלישי

מִפְּשָׁרֵי אֱלֹהִים אֵלֶיךָ הֵגִיעַ תּוֹרֵנוּ לְהַתְּבוֹנֵן בְּגוֹף שֵׁלֵנוּ, הַשְּׂמֵנוּ לֵב אִי פֶּעַם לְנִשְׁמֵתֵנוּ? הָאֵם הֵינּוּ מֵאוֹיְנִים אִי פֶּעַם לְדַפִּיקַת הַלֵּב? וּבְנִיּוֹן גּוֹפְנוּ - הָאֵם הִקְדַּשְׁנוּ לוֹ אִי פֶּעַם אִי זֶה מִחֻשְׁבָּה? - הֵרֵב וּלְבָבָה

אשר יצר את האדם בחכמה

לעשות רצונך אלהי הפצתי ותורתך בתוך מעי (תהלים מ), אשריכם ישראל שבכל אבר ואבר שבכם נתן מצוה שמאיתם וארבעים ושמונה איברים באדם ולכך אנו אומרים בכל יום כרוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר יצר את האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים, חלולים חלולים בגימטריא רמ"ח הוי כמנין איברים שבאדם... מדרש

10

כשיצא מבית הכסא יברך: אשר יצר את האדם בחכמה, שבריאת האדם היא בחכמה נפלאה. וי"מ על שם שהגוף דומה לנווד מלא רוח והוא מלא נקבים כדלקמן בסמוך; וי"מ בחכמה, שהתקין מזונותיו של אדם הראשון ואח"כ בראו וברא בו נקבים נקבים, חלולים חלולים, פירוש: נקבים רבים, כגון פה וחוטם ופי טבעת, וגם ברא בו אברים רבים חלולים, כמו לב וכרס ומעיים, שאם יסתם אחד מהם, כלומר, שבנקבים יש נקב אחד שהוא הפה, שכשהוא במעי אמו הוא סתום, וכשיוצא לאויר העולם הוא נפתח, ואם כשיוצא לאויר העולם היה נשאר סתום, לא היה אפשר להתקיים אפילו שעה אחת. והאברים החלולים, אם היה נפתח אחד מהם, לא היה אפשר להתקיים אפילו שעה אחת. ועוד יש לפרש שגבול יש לאדם שיכולין נקביו ליסתם ולא ימות, וכיון שעבר אותו הגבול אי אפשר להתקיים אפילו שעה אחת. וכיון שבכלל הנקבים הם פי הטבעת ופי האמה, ובכלל האברים החלולים, שאם יפתח אחד מהם אי אפשר להתקיים, הם כרס ומעיים, שפיר הוי שבח זה מענין עשיית צרכיו. ואפשר עוד, שמאחר שאם יוצא לנקביו ביותר, עד שאם עבר הגבול, ימות, בכלל שאם יפתח אחד מהם הוא, והוי שאם יפתח אחד מהם נמי מענין עשיית צרכיו ממש. רופא חולי כל בשר, על שם הנקבים שברא בו להוציא פסולת מאכלו, כי אם יתעפש בבטן ימות, והוצאתו היא רפואה. ומפליא לעשות, מפני שהאדם דומה לנווד מלא רוח, ואם יעשה אדם כנווד נקב כחודה של מחט, הרוח יוצא. והאדם מלא נקבים ורוחו משתמרת בתוכו, הרי זה פלא. ועוד יש לפרש ע"ש שכורר טוב המאכל ודוחה הפסולת. שולחן ערוך

20

...ואכילת לחם מן הארץ הוא הדעת המכרר בין טוב ורע, ובורר אוכל מתוך פסולת כמו שכתוב בגמרא, אין תינוק יודע לקרא אבא ואמא עד שטועם טעם דגן, וכן אין מרחיקין מצואת קטן עד שאוכל כזית דגן, שבלחם מן הארץ מתערב פסולת... אבל לחם מן השמים הוא כלי פסולת... שפת אמת

רופא כל בשר ומפליא לעשות

ומפליא לעשות שופטים יג, יט הרי אנו רואים כאן התאמת ההפכים בצורה פלאית: מצד אחד המחלה, שהיא ההפך מהחיים בתכונתה הפנימית, בתור אחד מתפקידי החיים, שהרי הרפואה היא התכונה התדירית של העכול וההזנה, שהעלילות של המחלה היא ההכשרה של הרפואה, - ומצד שני התמזגות, של יצירת האדם בצורתו המלאה זהר, מקשרת עם כל התנאים של החמריות, ומתוך הפגישה של ההפכים באה ההקבלה היותר מפלאה, ומפליא לעשות. ע"ר

30

הגה: ועוד יש לפרש שמפליא לעשות במה ששומר רוח האדם בקרבו, וקושר דבר רוחני בדבר גשמי, והכל הוא ע"י שהוא רופא כל בשר, כי אז האדם בקו הבריאות ונשמתו משתמרת בקרבו (דברי עצמו). רמ"א

...אודך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך, כי הוא מדבר כנפלאות החכמה וכנסתרים המתגלים והמתבארים מתוך תכונת היצירה. ומזה תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה בתחלת ברכותינו שבכל יום: "אשר יצר את האדם בחכמה", וחותם: "ומפליא לעשות"... רבינו בחיי ויקרא יב